



## Structural equations modeling of academic dishonesty based on personality characteristics with mediating moral identity in students at Tehran

Kamran Balesini<sup>1</sup>, Bahman Kord<sup>2</sup>, Arezoo Shomali Oskoei<sup>3</sup>

1. Ph.D Candidate in Educational Psychology, Roudhen Branch, Islamic Azad University, Roudhen, Iran. E-mail: [balesinikamran@gmail.com](mailto:balesinikamran@gmail.com)
2. Associate Professor, Department of Psychology, Mahabad Branch, Islamic Azad University, Mahabad, Iran. E-mail: [Kord\\_b@yahoo.com](mailto:Kord_b@yahoo.com)
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Roudhen Branch, Islamic Azad University, Roudhen, Iran. E-mail: [arezooskoei@yahoo.com](mailto:arezooskoei@yahoo.com)

### ARTICLE INFO

**Article type:**  
Research Article

**Article history:**  
Received 03 November 2023  
Received in revised form 01 December 2023  
Accepted 05 January 2024  
Published Online 21 June 2024

**Keywords:**  
academic dishonesty,  
moral identity,  
personality characteristic

### ABSTRACT

**Background:** Academic dishonesty not only undermines the values of integrity and fairness but also impacts the learning environment, hindering the genuine development of knowledge and skills. A deeper understanding of the psychological and personality processes involved in academic dishonesty can offer solutions to enhance moral identity and the overall quality of students' educational experiences. Despite the significance of this issue, the interplay between personality traits, moral identity, and academic dishonesty has remained understudied in the existing literature.

**Aims:** The purpose of this study was to structural equation modeling prediction of academic dishonesty based on personality characteristics with mediating role of moral identity in students in Tehran city.

**Methods:** This study was conducted in the presence of 500 people by available sampling method among high school students in Tehran city in year academic 2021-2022. To measure the variables, academic dishonesty scale (ADS) of Witherspoon and et al (2010), neo personality inventory (NEO-PI-R) of McCrae and Costa (2008) and moral identity questionnaire (MIQ) of Black and Reynolds (2016) were used. Data were analyzed using Pearson correlation and structural equation modelling with using SPSS-24 and AMOS software was investigated.

**Results:** The results showed that there is significant relationship between personality characteristics and moral identity with procrastination ( $P < 0.01$ ). The results also showed that most of the direct paths of this study were significant and the indirect paths of personality characteristics were significant through the mediating role of moral identity on academic dishonesty. Also, proposed model had an acceptable fitness to the data (RMSEA= 0/052, P-value< 0/05) and evaluated model has a good fit and is an important step in identifying the factors that are effective in academic dishonesty in high school students in Tehran city.

**Conclusion:** The findings of this research offer valuable insights towards reducing academic dishonesty among students by considering the roles of personality traits and moral identity. Several proactive measures can be implemented in this regard, such as organizing webinars aimed at improving personality traits and moral identity to diminish tendencies towards dishonesty and academic cheating among students.

**Citation:** Balesini, K., Kord, B., & Shomali Oskoei, A. (2024). Structural equations modeling of academic dishonesty based on personality characteristics with mediating moral identity in students at Tehran. *Journal of Psychological Science*, 23(136), 891-909. [10.52547/JPS.23.136.891](https://doi.org/10.52547/JPS.23.136.891)

*Journal of Psychological Science*, Vol. 23, No. 136, 2024

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.23.136.891](https://doi.org/10.52547/JPS.23.136.891)



✉ **Corresponding Author:** Bahman Kord, Associate Professor, Department of Psychology, Mahabad Branch, Islamic Azad University, Mahabad, Iran.

E-mail: [Kord\\_b@yahoo.com](mailto:Kord_b@yahoo.com), Tel: (+98) 9143800915

## Extended Abstract

### Introduction

In the ever-evolving landscape of education, the issue of academic dishonesty continues to challenge the integrity of academic institutions worldwide (Ghorbankhani et al., 2022). Defined as any form of unethical behavior that compromises the fairness and validity of the educational assessment process, academic dishonesty encompasses a wide array of activities, ranging from plagiarism to cheating on examinations. Understanding the factors that contribute to this phenomenon is not only crucial for maintaining the credibility of educational systems but also for nurturing ethical and responsible citizens (Chi, 2023). Tehran, the bustling capital city of Iran, stands as a microcosm of diverse cultural, social, and educational backgrounds. Within this vibrant city, scholars and researchers have undertaken the task of unraveling the intricate web of academic dishonesty among students (Weinschenk et al., 2023). Among the myriad of factors influencing this behavior, personality characteristics have emerged as a significant area of exploration. The nuances of an individual's personality traits, encompassing dimensions such as conscientiousness, neuroticism, and agreeableness, can shed light on the predisposition towards dishonest practices in academic settings.

Furthermore, the role of moral identity, a fundamental aspect of an individual's ethical framework, has gained prominence in recent academic discourse. Moral identity refers to the extent to which individuals perceive morality as a central aspect of their self-concept, shaping their decisions and actions (Steinberger et al., 2021). Understanding how moral identity mediates the relationship between personality characteristics and academic dishonesty is vital for devising targeted interventions that promote integrity and ethical conduct among students. This article delves into the heart of this intricate relationship by employing Structural Equation Modeling (SEM) as a powerful analytical tool. SEM allows researchers to examine complex relationships among variables, taking into account both observed and latent factors. By utilizing this

robust methodology, the study aims to unravel the multifaceted interplay between personality characteristics, moral identity, and academic dishonesty among students in Tehran City. The significance of this research extends beyond theoretical implications, offering practical insights for educators, policymakers, and institutions. Identifying the specific personality traits that correlate with academic dishonesty, and understanding the mediating influence of moral identity, paves the way for targeted educational interventions. Such interventions can be tailored to nurture a sense of moral responsibility, integrity, and accountability among students, thereby fostering a culture of academic honesty and ethical behavior within educational institutions (Zhao et al., 2023).

In the subsequent sections of this article, we will explore the existing literature on academic dishonesty, delve into the intricacies of personality characteristics, moral identity, and their relevance in the context of Tehran's diverse student population. Through a meticulous analysis of empirical findings, we aim to offer comprehensive insights that contribute significantly to the ongoing dialogue on academic integrity and ethics in contemporary educational environments.

### Method

The present study employed a descriptive-correlational research design utilizing Structural Equation Modeling (SEM). This approach allows for the exploration of relationships between variables, categorizing it as a descriptive-correlational study as described by Mohammadi and Kurd (2019). The research population comprised male high school students in Tehran during the academic year 2021-2022. Although a universal consensus on the ideal sample size for SEM studies is lacking, many researchers suggest a minimum sample size of 200 participants (Klein, 2016). To enhance the generalizability of the results and minimize the risk of questionnaire attrition, a sample size of 500 participants was chosen for this study.

Due to the prevalence of the COVID-19 virus and the shift towards online learning, non-random convenient sampling method was employed, allowing voluntary and online participation. Informed consent was

obtained from the participants, who were high school students and reported no physical or psychological illnesses, following the ethical guidelines set forth by the Iranian Psychological Association and the American Psychological Association (Hosseini Barzanji & Kurd, 2021). Participants were assured of the confidentiality of their responses and were informed of their right to withdraw from the study at any stage.

Three main principles were followed concerning the participants: 1) voluntary participation in the research; 2) anonymous questionnaires provided to the students; 3) the option for students to withdraw from the study if they did not wish to participate at any stage.

Data analysis was conducted both descriptively and inferentially. Descriptive statistics, including means and standard deviations, were utilized to describe the variables. For inferential analysis, Pearson correlation coefficients were calculated to examine the relationships between variables. Furthermore, SEM was employed to investigate the complex interrelationships among the variables. The analysis was conducted using SPSS and AMOS version 24, robust statistical software widely used for data analysis and SEM modeling. These comprehensive

methodological approaches were chosen to ensure the validity and reliability of the study's findings, providing a solid foundation for the exploration of academic dishonesty in Tehran's high school students.

## Results

A total of 500 participants were involved in this study, falling within the age range of 13 to 16 years old. Among them, 112 individuals, constituting 22% of the sample, were 13 years old. The majority of the participants, 188 individuals, accounting for 37%, were 14 years old. Additionally, there were 125 participants aged 15, making up 25% of the sample, while 75 individuals, equivalent to 15%, were 16 years old. The data revealed that 14-year-olds were the most prevalent age group, while 16-year-olds were the least represented. The average age of the participants was 14.33 years, with a standard deviation of 0.985, indicating a relatively narrow age distribution within the sample. This demographic information provides valuable insights into the age distribution of the study participants, offering a clear overview of the age groups under investigation in the context of academic dishonesty among high school students in Tehran.

**Table 1. Standard Coefficients and Direct Paths of Personality Traits and Moral Identity on Academic Dishonesty**

Direct Paths	Beta	S.E	C.R.	Sig
Neuroticism → Academic Dishonesty	0.49	0.019	14.17	0.001
Extraversion → Academic Dishonesty	0.56	0.026	10.00	0.001
Openness to Experience → Academic Dishonesty	0.39-	0.020	-7.42	0.001
Popularity → Academic Dishonesty	0.27	0.018	5.88	0.001
Conscientiousness → Academic Dishonesty	0.33	0.027	6.61	0.001
Moral Identity → Academic Dishonesty	0.64	0.022	-12.46	0.001

As depicted in Table 1, the standard coefficients and direct paths of neuroticism ( $\beta= 0.49$ ,  $p= 0.001$ ), extraversion ( $\beta= 0.56$ ,  $p= 0.001$ ), openness to experience ( $\beta= -0.39$ ,  $p= 0.001$ ), agreeableness ( $\beta= -0.27$ ,  $p= 0.001$ ), conscientiousness ( $\beta= -0.33$ ,  $p= 0.001$ ), and moral identity ( $\beta= -0.58$ ,  $p= 0.001$ ) were significantly associated with academic

dishonesty among students. To investigate the indirect relationships proposed in the model, the bootstrapping method outlined by Preacher and Hayes (2004) was employed. The results of the bootstrapping method for determining the indirect paths are presented in Table 2.

**Table 2. Bootstrapping Results: Personality Traits with Moral Identity Mediation on Academic Dishonesty**

Indirect Effects	Indirect Coefficients	Sig
Neuroticism → Moral Identity → Academic Dishonesty	0.066	0.015
Extraversion → Moral Identity → Academic Dishonesty	0.054	0.04
Openness to Experience → Moral Identity → Academic Dishonesty	-0.259	0.004
Popularity → Moral Identity → Academic Dishonesty	-0.33	0.012
Conscientiousness → Moral Identity → Academic Dishonesty	0.124	0.004

The proposed model in this study includes the assumption of the existence of an indirect path. When the sample size is not excessively large, bootstrapping is the most powerful and logical method used to ascertain these indirect effects. The confidence level is 95%, and 1000 resamples were employed in the bootstrapping procedure. To establish the significance of the mediating role of moral identity in the relationship between personality traits and academic dishonesty, the bootstrapping method in Preacher and Hayes' (2004) PROCESS macro was applied. The results of the bootstrapping analysis are presented in Table 2. In this method, if both the upper and lower limits of the confidence interval are either both positive and both negative, and zero is not included between these limits, the indirect causal path becomes statistically significant. According to the results obtained from Table 2, this criterion holds true for the relationship between personality traits and academic dishonesty mediated by moral identity.

### **Conclusion**

The aim of this research was to examine the structural equation modeling of academic dishonesty based on personality traits with the mediating role of moral identity among students in Tehran city. The results indicated that the standard coefficients and direct paths of neuroticism, extraversion, and openness to experience, popularity, and conscientiousness were significantly associated with academic dishonesty among the students. In explaining the role of extraversion in academic dishonesty, it can be stated that extraverts are often described as more energetic and enthusiastic than their introverted counterparts. Due to their high energy levels and increased enthusiasm, extraverts tend to exert more effort and collaborate effectively with peers, completing their academic tasks promptly and accurately.

In explaining the role of openness to experience in academic dishonesty, it can be said that openness to experience refers to an individual's attention to inner feelings, active imagination, curiosity, aesthetic appreciation, mental flexibility, and independence in judgment. Openness to experience is associated with intellectual traits such as reflective and divergent thinking, often linked to creativity.

The overall results of the study indicated that the structural model of academic dishonesty based on personality traits with the mediating role of moral identity among students in Tehran city demonstrated a good fit. Consequently, the findings and implications of this research can be discussed on both theoretical and practical levels.

On a theoretical level, the study's outcomes can contribute to expanding the knowledge, concepts, and models within the domain of students' academic dishonesty by elucidating the relationships between personality traits and moral identity. Furthermore, the results could pave the way for new research endeavors by offering practical and applicable insights into the influence of personality traits and moral identity on academic dishonesty. Identifying the factors associated with academic dishonesty holds significant importance for counselors, psychologists, and school planners, as it enables them to proactively address this harmful phenomenon, which significantly impacts the educational and industrial sectors of the country. Therefore, the findings of this research can be instrumental in devising strategies to reduce academic dishonesty among students by considering the roles of personality traits and moral identity.

Practically, interventions can be designed, such as organizing webinars aimed at improving personality traits and moral identity to reduce the inclination towards academic dishonesty and cheating among students. Additionally, seeking assistance from counselors and implementing interventions, if necessary, to enhance personality traits and moral identity can be beneficial in curbing academic dishonesty. These practical measures can contribute to creating a more ethical and integrity-driven academic environment for students, fostering a culture of honesty and integrity.

### **Ethical Considerations**

**Compliance with ethical guidelines:** This article is taken from the doctoral dissertation of the first author in the field of educational psychology at the Faculty of Psychology of the Islamic Azad University, Rodhan branch, with the code of ethics IR.IAU.R.REC.1401.037. In order to maintain ethical principles in this research, it was tried to collect data after obtaining the consent of the participants. Also, the participants were assured about confidentiality in maintaining personal information and providing results without specifying the names and details of people's birth certificates.

**Funding:** This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

**Authors' contribution:** The first author was the senior author, the second were the supervisors and the third was the advisors.

**Conflict of interest:** the authors declare no conflict of interest for this study.

**Acknowledgments:** I would like to appreciate the supervisor, the advisors, and the parents in the study.



## مدل یابی معادلات ساختاری بی صدقاتی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان شهر تهران

کامران بالسنی<sup>۱</sup>، بهمن کُرد<sup>۲</sup>، آرزو شمالی اسکویی<sup>۳</sup>

۱. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران.

۳. استادیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

### چکیده

### مشخصات مقاله

#### نوع مقاله:

پژوهشی

#### تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۱۲

بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۱۰

پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۱۵

انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۴/۰۱

#### کلیدواژه‌ها:

بی صدقاتی تحصیلی،

ویژگی‌های شخصیتی و هویت

اخلاقی،

دانش آموز

**زمینه:** بی صدقاتی تحصیلی نه تنها ارزش‌های اصالت و انصاف را خدشه می‌زند، بلکه محیط یادگیری را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد و از توسعه دانش و مهارت‌های واقعی جلوگیری می‌کند. فهم عمیق‌تر از فرایندهای روانی و شخصیتی در بی صدقاتی تحصیلی می‌تواند در ارائه راهکارهایی برای ارتقای هویت اخلاقی و کیفیت زندگی تحصیلی دانش‌آموزان کمک نماید. علی‌رغم اهمیت این موضوع، در پیشینه این حوزه، تعاملات میان ویژگی‌های شخصیتی، هویت اخلاقی و بی صدقاتی تحصیلی مورد مطالعه قرار نگرفته است.

**هدف:** هدف از انجام این پژوهش بررسی مدل‌یابی معادلات ساختاری بی صدقاتی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان شهر تهران بود.

**روش:** طرح پژوهش توصیفی از نوع مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که از این میان ۵۰۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از مقیاس بی صدقاتی تحصیلی (ویترسون و همکاران، ۲۰۱۰)، سیاهه تجدید نظر شده پنج عامل شخصیت (کاستا و مک کری، ۲۰۰۸) و پرسشنامه هویت اخلاقی (بلک و رینولدز، ۲۰۱۶) استفاده شد. داده‌ها با ضریب همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و AMOS نسخه ۲۴ تحلیل شد.

**یافته‌ها:** نتایج نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی با بی صدقاتی تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد ( $P < 0/01$ ). همچنین نتایج نشان داد مسیرهای مستقیم این پژوهش معنادار شدند و مسیرهای غیرمستقیم ویژگی‌های شخصیتی از طریق نقش میانجی هویت اخلاقی بر بی صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان معنادار بود. بر اساس یافته‌های این پژوهش، مدل نهایی پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار بود ( $RMSEA = 0/052$  و  $P\text{-value} < 0/05$ ) و مدل نهایی ارزیابی شده از برازندگی مطلوبی برخوردار است.

**نتیجه‌گیری:** از نتایج این پژوهش می‌توان در راستای کاهش بی صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان با در نظر گرفتن نقش متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی کمک گرفت. از جمله اقداماتی که می‌توان در این زمینه انجام داد، برگزاری بینارهایی با هدف بهبود وضعیت ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی با کاهش گرایش به بی صدقاتی و تقلب تحصیلی در دانش‌آموزان است و همچنین، مشاورین تحصیلی در صورت لزوم مداخلات آموزشی برای تقویت و ارتقای ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی را تدوین نمایند.

**استناد:** بالسنی، کامران؛ کُرد، بهمن؛ و شمالی اسکویی، آرزو (۱۴۰۳). مدل‌یابی معادلات ساختاری بی صدقاتی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان شهر تهران. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۳۶، ۸۹۱-۹۰۹.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۳۶، ۱۴۰۳. DOI: [10.52547/JPS.23.136.891](https://doi.org/10.52547/JPS.23.136.891)



© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: بهمن کُرد، دانشیار، گروه روانشناسی، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران. رایانامه: [Kord\\_b@yahoo.com](mailto:Kord_b@yahoo.com)

تلفن: ۰۹۱۴۳۸۰۰۹۱۵

## مقدمه

با مجازی شدن آموزش در محیط‌های آموزشی، دانش‌آموزان وابستگی و اعتیاد بیشتری به ابزارهای آموزش مجازی به ویژه تلفن همراه<sup>۱</sup> پیدا می‌کنند (ژانو و همکاران، ۲۰۲۲) و در کنار این شیوه آموزش راه‌های بیشتری برای تقلب<sup>۲</sup> آنلاین و بی‌صدقاتی تحصیلی<sup>۳</sup> در اختیار یادگیرندگان قرار (بیلن و ماتروس، ۲۰۲۱). بی‌صدقاتی و تقلب تحصیلی یک رفتار گسترده غیراخلاقی در فضاهای آموزشی و هرگونه تلاش غیرمشروع و غیراخلاقی می‌باشد که توسط دانش‌آموزان جهت کسب اعتبار علمی و تحصیلی انجام می‌شود (علیزاده و همکاران، ۱۴۰۱). بی‌صدقاتی تحصیلی به عنوان یک رفتار غیراخلاقی، گستره زیادی از رفتارهای غیرقانونی در فضاهای آموزشی مانند کپی برداری یا کار دیگران را بدون اجازه استفاده کردن، دروغ، خرید سؤال، تقلب در آزمون، تغییر یا جعل اسناد، تغییر یافته‌های پژوهش، پیروی نکردن عامدانه از قوانین، منبع و داده‌سازی، ارائه دلایل کذب جهت شرکت نکردن در امتحان یا کوتاهی در انجام دادن تکالیف و غیره را در بر می‌گیرد (رتینگر و جوردن، ۲۰۰۵). در زمان همه‌گیری کووید-۱۹، یادگیری آنلاین نقش بسیار مهمی در سیستم آموزشی ایفا کرده است و در این مدت بی‌صدقاتی تحصیلی در یادگیری آنلاین یک مشکل چالش برانگیز است که نشان دهنده یک پدیده پیچیده روانی و اجتماعی برای دانش‌آموزان است (چیانگ و همکاران، ۲۰۲۲). بی‌صدقاتی تحصیلی در بین دانش‌آموزان گسترش زیادی پیدا کرد که این امر سبب پیامدهای نامطلوبی همچون بی‌توجهی به قوانین آموزشی و تخطی از مقررات تحصیلی در حوزه‌ی آموزش و پرورش گردیده است (علیزاده و همکاران، ۱۴۰۱). لذا انجام مطالعاتی که بتواند عوامل موثر بر بی‌صدقاتی را شناسایی کند اهمیت دارد. عوامل مختلفی می‌توانند تقلب در امتحانات آنلاین را پیش‌بینی کنند که یکی از این عوامل ویژگی‌های شخصیتی<sup>۴</sup> است (مالسکی و همکاران، ۲۰۲۲). درباره ویژگی‌های شخصیتی افراد، نظرات گوناگونی ارائه و تقسیم‌بندی‌های مختلفی ارائه گردیده است از جمله این نظریات می‌توان به نظریه صفاتی پنج‌عاملی<sup>۵</sup> مک کری و کاستا اشاره کرد

(وینسچنک و همکاران، ۲۰۲۲) که در آن به ۵ عامل روان‌رنجورخویی<sup>۶</sup>، برونگرایی<sup>۷</sup>، باز بودن نسبت به تجربه<sup>۸</sup> (گشودگی نسبت به تجربه)، مقبولیت<sup>۹</sup>، وظیفه‌شناسی<sup>۱۰</sup> تقسیم‌بندی شده است (مک کری و کاستا، ۲۰۲۱) بر اساس پیشینه پژوهش ویژگی‌های شخصیتی نقش مهمی در بروز بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان دارند (استین‌برگر و همکاران، ۲۰۲۱) و زمانی که معلمان با دانش‌آموزان ناعادلانه رفتار می‌کنند، این بی‌عدالتی از سوی معلم با بی‌صدقاتی در دانش‌آموزان در ارتباط است و برخی از ویژگی‌های شخصیتی همچون وظیفه‌شناسی باعث می‌شود که اثرات منفی بی‌عدالتی معلم کمتر شود و دانش‌آموزان کمتر رفتار بی‌صدقاتی تحصیلی از خود نشان دهند (لایکوی و ساید، ۲۰۲۲).

استوس و همکاران (۲۰۲۱) با هدف بررسی ویژگی‌های تاریک شخصیتی و بی‌صدقاتی تحصیلی نشان دادند که سه گانه تاریک بر ویژگی‌های شخصیتی منفی اجتماعی (ماکیاولیسم، سایکوپاتی و خودشیفتگی) تمرکز می‌کند. افرادی که دارای سطوح بالایی از این ویژگی‌ها هستند با دستکاری و دروغ‌گویی همراه هستند، که ارتباط با بی‌صدقاتی تحصیلی را نشان می‌دهد. استین‌برگر و همکاران (۲۰۲۱) با هدف بررسی اضطراب آماری، ویژگی‌های شخصیتی و بی‌صدقاتی تحصیلی نشان دادند که میانجی‌گری معنادار با تأثیر غیرمستقیم بین ویژگی‌های شخصیتی و عدم صداقت تحصیلی از طریق اضطراب آماری تنها در آموزش از راه دور اضطرابی آشکار می‌شود، اگرچه هیچ میانجی‌گری قابل توجهی در دوره حضوری مشاهده نشد. بیلن و ماتروس (۲۰۲۱) با هدف بررسی بی‌صدقاتی تحصیلی در امتحانات آنلاین در دوران شیوع کرونا و ویروس نشان دادند که در دوران شیوع کرونا و ویروس بی‌صدقاتی تحصیلی در امتحانات آنلاین شیوع زیادی پیدا کرده است. به دلیل برگزاری امتحانات در ایام کرونا و نبود نظارت و مراقبت بر روی دانش‌آموزان، آنان از تقلب و بی‌صدقاتی برای رسیدن به پاسخ سؤالات استفاده می‌کنند.

با توجه به آنچه گفته شد ویژگی‌های مختلفی در پژوهش‌های گوناگونی در رابطه با بی‌صدقاتی تحصیلی مورد بررسی قرار گرفته‌اند اما پژوهشی

6. neuroticism  
7. extraversion  
8. openness to experience  
9. agreeableness  
10. conscientiousness

1. mobile phone addiction  
2. online cheating  
3. academic dishonesty  
4. personality traits  
5. five-factor model

رشد شخصیتی دانش‌آموزان تأثیر منفی بگذارد. یکی از راه‌های شناخت عوامل مؤثر بر این پدیده، بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و بی‌صدقاتی تحصیلی با در نظر گرفتن نقش میانجی هویت اخلاقی است. این رابطه می‌تواند نشان دهد که چگونه خصوصیات ثابت و متمیز فردی که رفتار او را تعیین می‌کنند، با اندازه‌ای که او خود را به عنوان یک موجود اخلاقی می‌شناسد و از این هویت در تصمیم‌گیری‌هایش استفاده می‌کند، در انجام فعالیت‌های تقلبی یا خلاف اصول اخلاقی تأثیرگذار هستند. اما پژوهش‌های موجود در این زمینه بسیار محدود و ناکافی هستند. بنابراین، انجام یک مطالعه پژوهشی که در آن به روابط ساختاری بی‌صدقاتی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان شهر تهران پرداخته شود، دارای ضرورت بالایی است. چنین مطالعه‌ای می‌تواند به پرکردن شکاف‌های پژوهشی موجود کمک کند و مدل‌های نظری و تجربی جامع و یکپارچه برای تبیین این رابطه ارائه دهد. در نهایت، می‌تواند راهکارهای عملی و کاربردی برای کاهش بی‌صدقاتی تحصیلی و افزایش هویت اخلاقی در دانش‌آموزان شهر تهران ارائه دهد و به بهبود کیفیت آموزش و پرورش اخلاقی دانش‌آموزان کمک کند. بنابراین با نظر به توضیحات پیشینه، پژوهش حاضر با توجه به شیوع بالای بی‌صدقاتی تحصیلی به ویژه در دوران شیوع کرونا و ویروس در میان جمعیت دانش‌آموزی، با اتکا به پیشینه پژوهش، به این سؤال پاسخ داده می‌شود که آیا هویت اخلاقی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با بی‌صدقاتی تحصیلی در دانش‌آموزان شهر تهران نقش میانجی دارد؟

## روش

**الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان:** پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی از نوع مدل سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش شامل از دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند. به‌رغم عدم وجود توافق کلی و قطعی، به پیشنهاد بسیاری از پژوهشگران مانند کلاین (۲۰۱۶) حداقل حجم نمونه لازم برای مدل‌یابی معادلات ساختاری، ۲۰۰ آزمودنی است. به ازای هر متغیر نیز حدود ۱۰ یا ۲۰ آزمودنی لازم است (کلاین، ۲۰۱۶). در این

که به ارزیابی جامعی از متغیرهای نامبرده به صورت یکجا و در قالب مدل پرداخته باشد مبتنی بر جستجوهای نگارنده چه در خارج یا داخل از کشور انجام نشده است. به طور کلی تر چنین می‌توان اظهار کرد که حمایت پژوهشی بالایی از رابطه ویژگی‌های شخصیتی با بی‌صدقاتی وجود دارد. با این حال اینکه چه مکانیزم‌هایی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با بی‌صدقاتی تحصیلی را میانجی‌گری می‌کنند تا اندازه‌ی زیادی ناشناخته‌اند که همین مساله اهمیت بررسی نقش متغیرهای میانجی را در رابطه میان ویژگی‌های شخصیتی با بی‌صدقاتی تحصیلی را بیشتر نمایان می‌کند. در این پژوهش به نقش میانجی هویت اخلاقی تأکید شده است. بر اساس نتایج یک پژوهش بی‌صدقاتی تحصیلی شامل عدول از اصول اخلاقی و قوانین در انجام تکالیف تحصیلی است که برای فرد امتیاز یا اعتبار علمی و آموزشی به همراه دارد و تحول اخلاقی و سطح درونی شدن اخلاقیات از جمله عوامل تعیین‌کننده قلب و بی‌صدقاتی تحصیلی به حساب آمده است (جوکار و حق‌نگهدار، ۱۳۹۵). می‌توان گفت که بی‌صدقاتی تحصیلی می‌تواند تحت تأثیر هویت اخلاقی<sup>۱</sup> باشد (جوکار و حق‌نگهدار، ۱۳۹۵). منظور از هویت اخلاقی خودپنداشتی<sup>۲</sup> شخصی است که بر اساس مجموعه‌ای از صفات<sup>۳</sup> اخلاقی تشکیل شده است و نمایانگر پایبندی فرد به ارزش‌ها و اصول اخلاقی است (هاردی و همکاران، ۲۰۱۰). هویت اخلاقی اندیشیدن در مورد شناخت و ادراک از خود، که متمرکز بر شماری از صفات اخلاقی مانند مهربانی و بخشندگی است، تعریف می‌شود (جیا و کریتناوور، ۲۰۱۷). هویت اخلاقی متاثر از عوامل فردی و زمینه‌ای است. سطح فردی مواردی از قبیل شخصیت، تحول شناختی، ارزش‌ها، نگرش‌ها و تحول هویت، می‌تواند بر شکل‌گیری هویت اخلاقی اثر بگذارد. در سطح زمینه‌ای، مهمترین عامل ساختار اجتماعی است که شامل خانواده و نهادهایی از قبیل نهادهای مذهبی و سازمان‌های محلی است که در ارتقای و افزایش هویت اخلاقی موثرند (هاردی و همکاران، ۲۰۱۰). جوکار و حق‌نگهدار (۱۳۹۵) نشان دادند که مولفه خصوصی هویت اخلاقی پیش‌بینی‌کننده گونه‌ی فردی بی‌صدقاتی تحصیلی، یعنی تقلب در آزمون و مولفه عمومی هویت اخلاقی پیش‌بینی‌کننده گونه‌ی اجتماعی بی‌صدقاتی تحصیلی، یعنی تقلب در تکلیف بود. این پدیده می‌تواند بر کیفیت یادگیری، عملکرد تحصیلی و

3. characteristics

1. moral identity

2. self-concept



۰/۸۹ و برای خرده‌مقیاس‌ها در دامنه بین ۰/۷۷ تا ۰/۸۲ (عظیمی و همکاران، ۱۳۹۸). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمده است.

سیاهه تجدیدنظر شده پنج عامل شخصیت<sup>۶</sup> (NEO-PI-R): این سیاهه ۶۰ سؤال دارد و توسط کاستا و مک کری (۲۰۰۸) تدوین شده است. پنج عامل شخصیت شامل روان‌رنجورجویی با سؤالات ۱، ۶، ۱۱، ۱۶، ۲۱، ۲۶، ۳۱، ۳۶، ۴۱، ۴۶، ۵۱ و ۵۶؛ برون‌گرایی با سؤالات ۲، ۷، ۱۲، ۱۷، ۲۲، ۲۷، ۳۲، ۳۷، ۴۲، ۴۷، ۵۲ و ۵۷؛ گشودگی نسبت به تجربه با سؤالات ۳، ۸، ۱۳، ۱۸، ۲۳، ۲۸، ۳۳، ۳۸، ۴۳، ۴۸، ۵۳ و ۵۸؛ مقبولیت با سؤالات ۴، ۹، ۱۴، ۱۹، ۲۴، ۲۹، ۳۴، ۳۹، ۴۴، ۴۹، ۵۴ و ۵۹؛ وظیفه‌شناسی با سؤالات ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰، ۲۵، ۳۰، ۳۵، ۴۰، ۴۵، ۵۰، ۵۵ و ۶۰ را اندازه‌گیری می‌شوند. به صورت پنج گزینه‌ای در طیف لیکرت در تمامی سؤالات این سیاهه، پاسخ داده می‌شوند، نمره گذاری به طوری است که کاملاً موافقم ۵ نمره، موافقم ۴ نمره، بی‌تفاوت ۳ نمره، مخالفم ۲ نمره و کاملاً مخالفم ۱ نمره را از آن خود می‌کنند. در داخل ایران پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ بررسی و ضریب ۰/۸۵ (ویسی و دلقتدی، ۱۳۹۸) و ضرایب در دامنه ۰/۷۷ تا ۰/۹۰ محاسبه شده است (تابع بردبار و همکاران، ۱۴۰۰). در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ در پی بررسی پایایی در دامنه ۰/۷۱ تا ۰/۸۲ و روایی همگرا و واگرایی آن با اضطراب استوهارد و همکاران (۱۹۹۳) ضریب همبستگی در دامنه بین ۰/۵ تا ۰/۴۹ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (یوسفی و همکاران، ۱۳۹۹). در خارج کشور روایی همگرایی سیاهه با خودکارآمدی بررسی و ضریب همبستگی پیرسون برای وظیفه‌شناسی ۰/۹۴، مقبولیت ۰/۹۳، برون‌گرایی ۰/۹۱، گشودگی نسبت به تجربه ۰/۹۱ و روان‌رنجورجویی ۰/۹۵ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (دالپه و همکاران، ۲۰۱۹). در این مطالعه برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ روان‌رنجورجویی ۰/۸۲، برون‌گرایی ۰/۸۱، مقبولیت ۰/۹۰، گشودگی نسبت به تجربه ۰/۷۶ و وظیفه‌شناسی ۰/۸۳ به دست آمده است.

پژوهش برای تعمیم‌پذیری بیشتر نتایج و احتمال ریزش برخی پرسشنامه‌ها حجم نمونه ۵۰۰ نفر انتخاب شد. به دلیل شیوع کرونا ویروس و غیرحضور بودن آموزش در مدارس در این پژوهش برای انتخاب نمونه، از شیوه نمونه‌گیری غیرتصادفی در دسترس<sup>۱</sup> (داوطلبانه و به صورت آنلاین) استفاده شد. رضایت آگاهانه افراد آزمودنی برای شرکت در پژوهش، تحصیل در مقطع متوسطه اول از ملاک‌های ورود به پژوهش بودند و ناقص بودن پاسخنامه‌های تکمیل شده، ملاک خروج از پژوهش بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی و استنباطی عمل شد. برای سطح توصیفی از میانگین و انحراف معیار در متغیرها استفاده شد. در سطح استنباطی برای اینکه روابط بین متغیرها بررسی گردد از ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. نرم افزار تحلیل داده‌ها برنامه SPSS و AMOS نسخه ۲۴ بود.

## ب) ابزار

مقیاس بی‌صدقاتی تحصیلی<sup>۲</sup> (ADS): این مقیاس نسخه اصلاح شده از مقیاس بی‌صدقاتی تحصیلی مک‌کابی و تریونو (۱۹۹۳) بوده است که توسط ویترسپون و همکاران (۲۰۱۰) تجدیدنظر شده است. نمره‌گذاری مقیاس در طیف ۴ درجه‌ای انجام می‌شود به این صورت که هرگز ۰ نمره، یک بار ۱ نمره، دو تا پنج بار ۲ نمره و بیش از پنج بار ۳ نمره تعلق می‌گیرد. سازندگان مقیاس روایی محتوایی آن را تأیید و ضرایب آلفای کرونباخ در محدوده ۰/۸۰ تا ۰/۸۵ گزارش کرده‌اند که نشان‌دهنده پایایی مقیاس است (ویترسپون و همکاران، ۲۰۱۰). این پرسشنامه در ایران توسط عظیمی و همکاران (۱۳۹۸) بازنویسی و متناسب با فرهنگ ایرانی هنجاریابی شده است و روایی آن با روش تحلیل عاملی تأیید شد. به این صورت که مقادیر نسبت کای اسکوتر به درجه‌آزادی، شاخص نیکویی برازش<sup>۳</sup>، شاخص برازش مقایسه‌ای<sup>۴</sup> و خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب<sup>۵</sup> به ترتیب ۲/۹۰، ۰/۹۰، ۰/۸۷ و ۰/۰۷ به دست آمد و همچنین پایایی آن نیز با روش آلفای کرونباخ بررسی و ضرایب در دامنه بین ۰/۸۱ تا ۰/۸۴ محاسبه شده است (عظیمی و همکاران، ۱۳۹۸). در سایر پژوهش‌ها برای بررسی همسانی درونی مقیاس از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب کل مقیاس

4. comparative fit index (CFI)

5. root mean square error of approximation (RMSEA)

6. Revised NEO Personality Inventory

1. convenience sampling

2. Academic Dishonesty Scale (ADS)

3. goodness of fit index (GFI)

پرسشنامه هویت اخلاقی<sup>۱</sup> (MIQ): این پرسشنامه ۲۰ سؤال دارد و توسط بلک و رینولدز (۲۰۱۶) تدوین شده است. دو مولفه خود اخلاقی<sup>۲</sup> با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷ و ۸؛ تمامیت (صدقات) اخلاقی<sup>۳</sup> با سؤالات ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ را اندازه‌گیری می‌کند. نسخه ایرانی این پرسشنامه شامل ۱۵ سؤال است که سؤالات ۱، ۱۱، ۱۷، ۱۸ و ۲۰ به علت بار عاملی پایین از سؤالات کنار گذاشته اند به این صورت که نسخه ایرانی هنجاریابی شده آن دو مولفه خود اخلاقی با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۷؛ تمامیت (صدقات) اخلاقی با سؤالات ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳ و ۱۴ را اندازه‌گیری می‌کند (عباسی اصل و همکاران، ۱۳۹۸). نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف لیکرت ۶ درجه‌ای است به این صورت که کاملاً مخالفم ۱ نمره، مخالفم ۲ نمره، تا حدودی مخالفم ۳ نمره، تا حدودی موافقم ۴ نمره، موافقم ۵ نمره و کاملاً موافقم ۶ نمره تعلق می‌گیرد (هارویجایا و سپتیانا، ۲۰۲۰). سازندگان پرسشنامه روایی همگرا آن با پرسشنامه هویت اخلاقی آکینو و رید (۲۰۰۲) و ضریب همبستگی ۰/۵۷ و معنادار در سطح ۰/۰۵ و روایی افتراقی آن با مقیاس باورهای خودکارآمدی عمومی<sup>۴</sup> شوارتز و جروسلم (۱۹۹۲) بررسی و ضریب همبستگی ۰/۲۳ و معنادار در سطح ۰/۰۵ به دست آورده‌اند و همچنین پایایی آن با آلفای

کرونباخ بررسی و ضرایب برای خود اخلاقی ۰/۸۴، تمامیت اخلاقی ۰/۸۷ و کل پرسشنامه ۰/۹۰ به دست آمده است (بلک و رینولدز، ۲۰۱۶). در ایران این پرسشنامه هنجاریابی و روایی عاملی آن بررسی و معیار ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد آن ۰/۰۸ و پایایی آن با آلفای کرونباخ بررسی و ضرایب در دامنه ۰/۸۰ تا ۰/۸۵ گزارش شده است (عباسی اصل و همکاران، ۱۳۹۸). در یک پژوهش خارج از کشور برای بررسی پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده و ضریب ۰/۸۹ به دست آمده است (سپتیانا و باچتیار، ۲۰۲۰). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمده است.

### یافته‌ها

مجموع شرکت‌کنندگان در این مطالعه ۵۰۰ نفر بودند که در بازه سنی ۱۳ سال تا ۱۶ سال قرار داشتند. ۱۳ ساله‌ها با فراوانی ۱۱۲ نفر (۲۲ درصد)، ۱۴ ساله‌ها ۱۸۸ نفر (۳۷ درصد)؛ ۱۵ ساله‌ها ۱۲۵ نفر (۲۵ درصد) و ۱۶ ساله‌ها ۷۵ نفر (۱۵ درصد) بودند. بر اساس نتایج بیشترین فراوانی ۱۴ ساله‌ها و کمترین فراوانی ۱۶ ساله‌ها بودند. میانگین سن افراد نمونه ۱۴/۳۳ و انحراف معیار سن ۰/۹۸۵ بود.

جدول ۱. تعداد، کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش (n=۵۰۰)

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
بی‌صدقاتی تحصیلی	۲۵/۶۴	۱۰/۵۳۹	۰/۰۵۹	-۰/۵۹۲
روان رنجورخویی	۲۵/۷۲	۱۰/۰۹۲	۰/۰۳۷	-۱/۴۳۴
برون‌گرایی	۲۴/۷۸	۱۱/۷۹۲	۰/۳۳۷	-۱/۷۱۹
گشودگی نسبت به تجربه	۲۸/۴۰	۱۴/۳۳۶	۰/۴۲۲	-۱/۱۹۶
مقبولیت	۳۱/۳۰	۱۳/۷۲۵	۰/۲۷۵	-۱/۱۴۰
وظیفه‌شناسی	۲۷/۶۲	۹/۸۵۰	-۰/۰۶۸	-۱/۵۹۸
خود اخلاقی	۱۸/۰۴	۱۲/۸۸۰	۰/۹۰۴	-۰/۹۴۲
تمامیت اخلاقی	۲۲/۳۸	۱۵/۹۷۳	۱/۱۸۴	-۰/۴۷۸
نمره کل هویت اخلاقی	۴۰/۴۲	۲۷/۶۲۹	۱/۰۷۷	-۰/۶۰

جدول ۱ تعداد، کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. تعداد آزمودنی‌ها ۵۰۰ نفر بودند. نتایج

مقدار کجی و کشیدگی جهت تشخیص نرمال بودن داده‌ها ارائه شده است و همانطور که پیداست در تمامی متغیرها، مقدار کجی و کشیدگی در بازه

4. General Self-Efficacy Scale (GES-10)

1. Moral identity questionnaire

2. moral self

3. moral integrity

استفاده نمود و نتایج آن قابل اطمینان است. از آنجایی که آماره‌های دورین واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ است که نشان‌دهنده‌ی استقلال خطاها است و می‌توان از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده کرده نتایج حاصل از این آزمون‌های آماری قابل اطمینان است. علاوه بر این از آنجایی که یکی از مفروضات مهم در معادلات ساختاری وجود روابط همبستگی معنادار بین متغیرهاست در جدول ۲ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. بی‌صدافتی تحصیلی	۱						
۲. روان‌رنجورخویی	۰/۷۱۴**	۱					
۳. برون‌گرایی	-۰/۴۵۰**	-۰/۵۹۳**	۱				
۴. گشودگی	-۰/۶۱۰**	-۰/۵۶۵**	۰/۸۳۸**	۱			
۵. مقبولیت	-۰/۵۵۶**	-۰/۵۶۴**	۰/۶۷۷**	۰/۷۱۰**	۱		
۶. وظیفه‌شناسی	-۰/۵۴۹**	-۰/۶۹۴**	۰/۸۰۳**	۰/۶۵۰**	۰/۷۰۵**	۱	
۷. هویت اخلاقی	-۰/۶۹۰**	-۰/۴۶۰**	۰/۵۳۲**	۰/۶۵۸**	۰/۶۹۷**	۰/۴۵۷**	۱

اخلاقی ( $r = -0/690, p < 0/01$ ) با بی‌صدافتی تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. براساس آنچه در جدول ۲ آمده است، همبستگی بین متغیرها معنادار است از این رو، امکان اینکه مدل پژوهش بررسی شود فراهم گردید و در ادامه نتایج ضرایب مستقیم، غیرمستقیم و برازش مدل بیان شده است.

جدول ۲ ماتریس همبستگی که بین متغیرهای مورد مطالعه وجود دارد را نشان می‌دهد. بین روان‌رنجورخویی ( $r = 0/714, p < 0/01$ ) با بی‌صدافتی تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین برون‌گرایی ( $r = 0/610, p < 0/01$ )، گشودگی نسبت به تجربه ( $r = -0/610, p < 0/01$ )، مقبولیت ( $r = -0/556, p < 0/01$ )، و وظیفه‌شناسی ( $r = -0/549, p < 0/01$ ) و هویت

جدول ۳. ضرایب استاندارد و مسیرهای مستقیم ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی بر بی‌صدافتی تحصیلی

مسیرهای مستقیم	Beta	S.E	C.R.	معناداری
روان‌رنجورخویی ← بی‌صدافتی تحصیلی	۰/۴۹	۰/۰۱۹	۱۴/۱۷	۰/۰۰۱
برون‌گرایی ← بی‌صدافتی تحصیلی	۰/۵۶	۰/۰۲۶	۱۰/۰۰	۰/۰۰۱
گشودگی نسبت به تجربه ← بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۳۹	۰/۰۲۰	-۷/۴۲	۰/۰۰۱
مقبولیت ← بی‌صدافتی تحصیلی	۰/۲۷	۰/۰۱۸	۵/۸۸	۰/۰۰۱
وظیفه‌شناسی ← بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۳۳	۰/۰۲۷	-۶/۶۱	۰/۰۰۱
هویت اخلاقی ← بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۶۴۸	۰/۰۲۲	-۱۲/۴۶	۰/۰۰۱

تحصیلی در بین دانش‌آموزان معنادار بود. در ادامه برای اینکه رابطه غیرمستقیم مدل پیشنهادی را بررسی کنیم، روش بوت استروپ در دستور کامپیوتری پریچر و هیز (۲۰۰۴) بکار برده شد. نتایج روش بوت استروپ جهت مشخص کردن مسیرهای واسطه‌ای غیرمستقیم در جدول ۴ عنوان شده است.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود ضرایب استاندارد و مستقیم روان‌رنجورخویی ( $\beta = 0/49, sig = 0/001$ )، برون‌گرایی ( $\beta = 0/56, sig = 0/001$ )، گشودگی نسبت به تجربه ( $\beta = -0/39, sig = 0/001$ )، مقبولیت ( $\beta = 0/27, sig = 0/001$ )، و وظیفه‌شناسی ( $\beta = -0/33, sig = 0/001$ ) و هویت اخلاقی ( $\beta = -0/648, sig = 0/001$ ) بر بی‌صدافتی

جدول ۴. نتایج بوت استروپ ویژگی‌های شخصیتی با میانجی‌گری هویت اخلاقی بر بی‌صدقاتی تحصيلی

مغناداری	سطح اطمینان ۰/۹۵		مسیر غیرمستقیم	مسیرهای غیرمستقیم
	حد بالا	حد پایین		
۰/۰۱۵	۰/۱۲	۰/۰۲۷	۰/۰۶۶	روان‌رنجورخوبی ← هویت اخلاقی ← بی‌صدقاتی تحصيلی
۰/۰۴	-۰/۱۲۷	-۰/۰۱۳	۰/۰۵۴	برون‌گرایی ← هویت اخلاقی ← بی‌صدقاتی تحصيلی
۰/۰۰۴	-۰/۱۹۸	-۰/۳۳۴	-۰/۲۵۹	گشودگی ← هویت اخلاقی ← بی‌صدقاتی تحصيلی
۰/۰۱۲	-۰/۲۳۸	-۰/۴۳۴	-۰/۳۳	مقبولیت ← هویت اخلاقی ← بی‌صدقاتی تحصيلی
۰/۰۰۴	۰/۱۸۵	۰/۰۴۳	۰/۱۲۴	وظیفه‌شناسی ← هویت اخلاقی ← بی‌صدقاتی تحصيلی

بوت استروپ در جدول ۴ آمده است. در این روش اگر حد بالا و پایین این آزمون هر دو مثبت یا هر دو منفی باشند و بین این دو حد، صفر نباشد، مسیر علی غیرمستقیم معنی‌دار می‌شود. طبق نتایج به دست آمده از جدول ۴ این قاعده در مورد ویژگی‌های شخصیتی بر بی‌صدقاتی تحصيلی با نقش میانجی هویت اخلاقی تطابق دارد. جدول ۵ شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش را نشان می‌دهد.

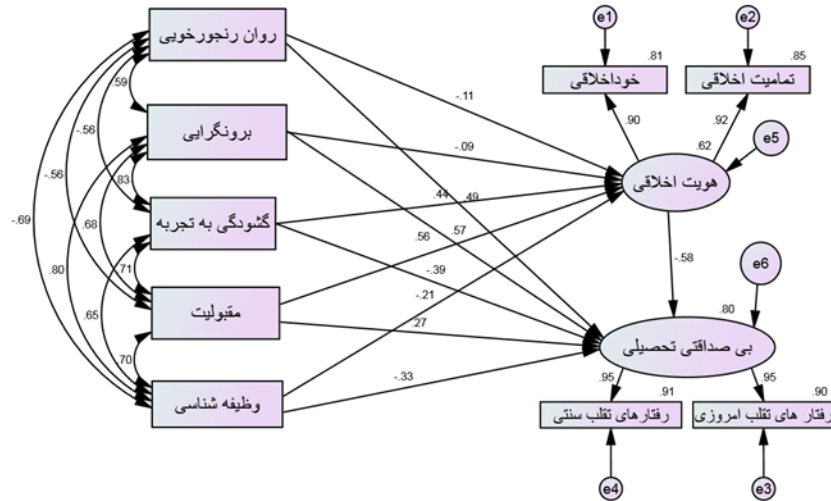
یک فرض در الگوی پیشنهادی این مطالعه این است که مسیر غیرمستقیم وجود دارد. وقتی تعداد نمونه خیلی زیاد نباشد، بوت استروپ قدرتمندترین و منطقی‌ترین روشی است که برای اینکه به اثرات غیرمستقیم دست یابد بکار می‌رود. سطح اطمینان ۰/۹۵ می‌باشد و ۱۰۰۰، تعداد نمونه‌گیری مجدد بوت استروپ است. برای اینکه معنی‌داری ویژگی‌های شخصیتی بر بی‌صدقاتی تحصيلی با نقش میانجی هویت اخلاقی حاصل شود با روش بوت استروپ در برنامه ماکرو آزمون پریچر و هیز (۲۰۰۴) پیش رفت. نتایج

جدول ۵. شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی پژوهش

نوع شاخص	شاخص‌ها	مقدار به دست آمده	مقدار قابل قبول
شاخص‌های مطلق	کای اسکوتر هنجار شده (CMIN)	۲۵/۸۰۹	-
	درجه آزادی	۱۱	-
	CMIN/DF	۲/۳۴۶	کمتر از ۳
شاخص‌های نسبی	سطح مغناداری	۰/۰۰۱	-
	خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب (RMSEA)	۰/۰۵۲	کمتر از ۰/۰۸
	شاخص تقریب برازندگی (PCLOSE)	۰/۰۰۱	-
	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	۰/۹۹۱	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده یا انطباقی (AGFI)	۰/۹۲۵	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش مقتصد (PCFI)	۰/۶۶۱	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازش هنجار شده مقتصد (PNFI)	۰/۸۲۰	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)	۰/۹۸۲	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۱۱	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۲۶	بیشتر از ۰/۹۰

همگی مطلوب هستند. همچنین مقدار به دست آمده از شاخص خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب (RMSEA) کمتر از ۰/۰۸ است که نشان دهنده برازش است (شرمله انگل و همکاران، ۲۰۰۳). در شکل ۱. مدل نهایی و برازش شده پژوهش آمده است.

برای اینکه مدل موردنظر را در این مطالعه مورد آزمون قرار گیرد، روش الگویابی معادلات ساختاری (SEM) اجرا شد. برای بررسی برازندگی مدل از شاخص‌های آمده شده در جدول ۵ استفاده شده است. بر اساس نتایج مدل نهایی پژوهش همانگونه که مشاهده می‌شود شاخص‌های برازندگی



شکل ۱. مدل نهایی و برازش شده پژوهش

سطح عملکرد تحصیلی آن‌ها سبب می‌شود که این دانش‌آموزان با هدف پیشگیری از خود فروپاشیدگی در رویارویی با تجارب شکست محتمل، از مسیرهای جایگزینی مانند بی‌صدقتی تحصیلی برای دستیابی به موفقیت استفاده کنند. از سوی دیگر اصرار این دانش‌آموزان برای ارزیابی تجارب شکست به مثابه تجاربی تهدید کننده در انتخاب رفتارهای ناصداقانه در آن‌ها از سهم بسزایی برخوردار است. به بیان دیگر، این دانش‌آموزان به منظور پرهیز از تجربه پیش تهدید کننده شکست، در شرایط پیش‌بینی ناکامی، گزینه انتخاب بی‌صدقتی تحصیلی را پیش‌روی خود قرار می‌دهند. لذا منطقی است گفته شود که روان‌رنجورخویی به صورت مثبت بر روی بی‌صدقتی تحصیلی تأثیر مستقیم دارد.

در تبیین نقش برون‌گرایی بر روی بی‌صدقتی تحصیلی می‌توان گفت که برون‌گراها اغلب پرانرژی‌تر و برانگیخته‌تر از همتایان درون‌گرای خود توصیف شده‌اند. به همین دلیل برون‌گرایان به دلیل پرانرژی بودن و برانگیخته‌تر بودن در انجام کارها تلاشی بیشتری می‌کنند و به درستی در زمان درست تکالیف درسی خود را با کمک همسالان و ارتباط گیری با آن انجام می‌دهد. این ارتباط گرفتن با دانش‌آموزان دیگر برخی اوقات باعث می‌شود که دانش‌آموزان دیگر از آن‌ها کمک بخواهند و از آن‌ها نیز کمک دریافت کنند که این باعث می‌شوند در انجام تکالیف خود و دوستانشان تعلل نداشته باشند و برای امتحانات خود آمادگی کافی داشته باشند و همه این عوامل در جلوگیری از بی‌صدقتی تحصیلی آنان نقش

شکل ۱ مدل ساختاری پژوهش را نشان می‌دهد. مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه ( $R^2$ ) یا ضریب تعیین برای متغیر بی‌صدقتی تحصیلی توسط ویژگی‌های شخصیتی، باورهای ضمنی هوش و هویت اخلاقی برابر با ۰/۸۰ به بدست آمد، این موضوع بیانگر آن است که ویژگی‌های شخصیتی و باورهای ضمنی هوش با میانجی‌گری هویت اخلاقی در مجموع ۸۰ درصد از واریانس بی‌صدقتی تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین می‌کند.

## بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش بررسی مدل‌یابی معادلات ساختاری بی‌صدقتی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان شهر تهران بود. نتایج نشان داد که ضریب استاندارد و مستقیم روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی نسبت به تجربه، مقبولیت و وظیفه‌شناسی بر بی‌صدقتی تحصیلی در بین دانش‌آموزان معنادار بود. این نتیجه به دست آمده می‌تواند با نتایج تحقیقات مالسکی و همکاران (۲۰۲۲) همسویی داشته باشد. در تبیین نقش روان‌رنجورخویی بر روی بی‌صدقتی تحصیلی می‌توان با تمرکز بر نقش تفسیری برخی ردیف‌های مفهومی مانند اهمال‌کاری، تفاسیر شناختی خودناتوان‌ساز، جهت‌گیری‌های هدف‌پیشرفت و راهبردهای مقابله‌ای سازش‌نا یافته، رابطه مثبت ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی با بی‌صدقتی تحصیلی را تبیین کرد. به این صورت که بیش وابستگی قضاوت‌های خودارزشیابانه افراد با روان‌رنجورخویی بالا به

دارند. لذا منطقی است گفته شود که برون‌گرایی بر روی بی‌صدقاتی تحصیلی تأثیر مستقیم دارد.

در تبیین نقش گشودگی نسبت به تجربه بر روی بی‌صدقاتی تحصیلی می‌توان گفت که در واقع، گشودگی نسبت به تجربه عبارت است از توجه به احساسات درونی، تصور فعال، تنوع طلبی، احساس زیباپسندی، کنجکاوی ذهنی، و استقلال در قضاوت. گشودگی به تجربه با زمینه‌های هوش مانند تفکر واگرا در پی خلاقیت مرتبط است. دانش‌آموزان «باز» کسانی هستند که در پرورش تجربه‌های درونی و دنیای اطراف خود کنجکاو بوده و مدام به دنبال تجربه کردن هستند. این افراد در حل مشکلات و تنش‌های موجود شوق فراوان دارند و از آن‌ها استقبال می‌کنند و هرگز از چالش‌ها خود را کنار نمی‌کشند بلکه سعی بر برطرف آن می‌کنند. لذا این روحیه چالش‌پذیری و اشتیاق در حل مشکلات و تنش‌ها باعث می‌شود که دانش‌آموزان گشوده در مواجهه با مشکلات تحصیلی تاب‌آوری داشته باشند و برای انجام تکالیف به موقع عمل کنند و خود را برای امتحانات بیشتر آماده کنند که باعث نشود در هنگام امتحانات بی‌صدقاتی تحصیلی از خود نشان دهند. لذا منطقی است گفته شود که گشودگی نسبت به تجربه بر روی بی‌صدقاتی تحصیلی تأثیر مستقیم دارد.

در تبیین نقش مقبولیت بر روی بی‌صدقاتی تحصیلی می‌توان گفت که دانش‌آموزان دارای شخصیت مقبول اساساً فردی نوع‌دوست و دارای حس همدردی با دیگران هستند و به دیگران کمک می‌کنند و از دیگران کمک دریافت می‌کنند (جوکار و حق‌نگهدار، ۱۳۹۵). همچنین این افراد دارای تعارض میان فردی کمتری هستند و شاید به این دلیل باشد که این افراد در مورد همنوعان خود به خوبی رفتار می‌کنند و به آنان در انجام کارهایشان کمک می‌رسانند و دیگران نیز در انجام و حل مسائل تحصیلی به آنان کمک می‌کنند و به همین دلیل است که این افراد که شخصیت مقبول‌تری نسبت به دیگران دارند در انجام تکالیف درسی و وظایف آموزشی خود توانا تر بوده و از برای انجام تکالیف و آزمون دادن در مدرسه بی‌صدقاتی کمتری را تجربه می‌کنند (قربانخانی و همکاران، ۱۴۰۰). لذا منطقی است گفته شود که مقبولیت بر روی بی‌صدقاتی تحصیلی تأثیر مستقیم دارد. در تبیین نقش وظیفه‌شناسی بر بی‌صدقاتی تحصیلی می‌توان گفت که دانش‌آموزان وظیفه‌شناس در انجام تکالیف سخت خود برای اینکه پیشرفت کنند انگیزه دارند (علیزاده و همکاران، ۱۴۰۱). این افراد چند هدف متمرکز

دارند و برای دستیابی به اهداف خود تلاش فراوان می‌کنند. شخصیت وظیفه‌شناس، کارآمد، مرتب و مسئولی دارند و همه تلاش خود را برای انجام تکالیفی که به او واگذار می‌شود، می‌کنند. وظیفه‌شناسی و خود انضباطی به افراد کمک می‌کند تا توانایی برنامه‌ریزی اهداف تحصیلی و تلاش و پافشاری خود را با دنبال کردن اهدافشان بالا رود و از سوی دیگر موفقیت در زمینه‌های تحصیلی را در پی دارد تا جایی که وظیفه‌شناسی با ویژگی‌های خاص دقت، نظم و سیستماتیک بودن همراه است (عظیمی و همکاران، ۱۳۸۹). پس دانش‌آموزان وظیفه‌شناس به شیوه‌ای برنامه‌ریزی شده می‌توانند وظایف خود را با وجود سختی کار و یا شرایطی که فرد را سست می‌کند ادامه داده و به اتمام می‌رسانند. بر این اساس، می‌توان به این نتیجه رسید که دانش‌آموزان با سطح بالایی از وظیفه‌شناسی ترس از شکست را تجربه شکست را در خود تجربه نمی‌کنند چون به اندازه کافی می‌تواند کارهای خود را انجام دهد و به جای دور شدن از کار، آن را تا وقتی تموم شود ادامه می‌دهد. به همین دلایل است که وظیفه‌شناس‌ها در انجام تکالیف و آزمون‌هایی که از سوی مدرسه برای سنجش عملکرد تحصیلی آن‌ها گرفته می‌شود دست به بی‌صدقاتی تحصیلی نمی‌زنند. لذا منطقی است گفته شود که وظیفه‌شناسی بر روی بی‌صدقاتی تحصیلی تأثیر مستقیم دارد.

نتایج نشان داد که ضریب استاندارد و مستقیم هویت اخلاقی بر بی‌صدقاتی تحصیلی در بین دانش‌آموزان معنادار بوده است. این نتیجه به دست آمده می‌تواند با نتایج تحقیقات جوکار و حق‌نگهدار (۱۳۹۵) همسویی داشته باشد. در تبیین این نتیجه به دست آمده می‌توان گفت که بی‌صدقاتی تحصیلی شامل عدول از اصول اخلاقی و قوانین در زمینه انجام تکالیف تحصیلی است که برای فرد امتیاز یا اعتبار علمی و آموزشی با خود در پی دارد. تحول در اخلاقیات و سطح درونی شدن اخلاقیات از جمله عواملی هستند که بی‌صدقاتی تحصیلی را تحت شعاع قرار می‌دهند (جوکار و حق‌نگهدار، ۱۳۹۵). همچنین می‌توان اینگونه برداشت نمود که اگر میزان عمق و نفوذ ارزش‌های اخلاقی در خودپندار یک فرد بالا باشد و جایگاه اصول و آرمان‌های اخلاقی در خود-تعریفی فرد ویژه و محوری تر باشد، احتمال کمتری وجود دارد که فرد به اعمال غیر اخلاقی مانند بی‌صدقاتی تحصیلی اقدام کند. علاوه بر این، درونی‌سازی سطح خصوصی هویت اخلاقی است و از این رو می‌تواند نقشی منفی در بی‌صدقاتی تحصیلی در آزمون، که

اجتماعی تبیین می‌شود، نوعی هویت شخصی در نظر گرفته می‌شود که تحت تأثیر بافتارها و ساختارهای اجتماعی است. بدین ترتیب، چنین پنداشته می‌شود که هرگونه عاملیت در متن ساختار اجتماعی رخ می‌دهد. بنابراین برون‌گرایی می‌تواند بر روی شکل‌گیری هویت اخلاقی دانش‌آموزان نقش داشته باشد، چرا که برون‌گرایان افرادی پرا انرژی، فعال و اجتماعی هستند و این اجتماعی بودن بر فرآیند شکل‌گیری هویت اخلاقی آنان تأثیرات مثبت می‌گذارد. بنابراین دانش‌آموزانی که برون‌گرا هستند و از هویت اخلاقی بهتری نسبت به دیگران برخوردار هستند به مثابه هستی‌های خودتنظیم، در کنش‌های معطوف به هدف که هدف آن‌ها تأیید هویت است درگیر می‌شوند و می‌توانند به راحتی هویت خود را تأیید کنند و عواطف اخلاقی منفی مانند شرم و گناه کمتری را تجربه کنند. این شرایط که تحت تأثیر برون‌گرا بودن دانش‌آموز است به وی کمک می‌کند که به سمت کنش‌های اخلاقی هدایت شود و رفتارهای بی‌صدافتی تحصیلی کمتری را از خود بروز دهد. از این رو منطقی است گفته شود که هویت اخلاقی نقش میانجی در رابطه بین برون‌گرایی با بی‌صدافتی تحصیلی در دانش‌آموزان دارد.

در تبیین رابطه غیرمستقیم مقبولیت بر بی‌صدافتی تحصیلی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان می‌توان گفت که مقبولیت اجتماعی را می‌توان نوعی سرمایه نمادین قلمداد نمود که دسته‌ای از اجتماع آن را درک می‌کنند، به رسمیت می‌شناسند و برای آن ارزش قائل می‌شوند. «قبولیت اجتماعی که از حیثیت شخص سرچشمه می‌گیرد؛ مجموعه ابزارهای نمادینی چون: پرستیژ، احترام، قابلیت‌های فردی در رفتارها (کلام و کالبد) و شکوه و فرهنگ‌داری را به فرد می‌بخشد. به هرحال روابط انسانی، مجموعه ای از فعالیت‌ها و تعاملاتی است که موجب تأمین نیازهای افراد می‌گردد و به عنوان یک نیاز انسانی، بین انسان‌هایی که باهم زندگی می‌کنند، پدیدار می‌شود. در نتیجه برقراری روابط انسانی، پس از تأمین نیازها، زمینه‌های پیدایش انگیزش، رشد، احساس سودمندی، رضایت، درک متقابل و اعتماد فراهم می‌شود. این نتایج، چرخه‌ای از نشانه‌های مثبت حیات را پدید می‌آورند و هر یک در پیدایش حالات مثبت بعدی از جمله شکل‌گیری هویت فردی، جمعی و اخلاقی، مؤثر واقع می‌شوند. از سوی دیگر و از آنجایی که هویت اخلاقی تحت تأثیر عوامل مختلفی همچون فضای خانواده، مدرسه و اجتماع است و ویژگی شخصیتی مقبولیت از این رو که نقش

سطح عمیق‌تری از بی‌صدافتی تحصیلی محسوب می‌شود و جنبه‌ی غالب فردی دارد، ایفا کند. علاوه بر این نمادسازی در هویت اخلاقی به جنبه‌های بیرونی و عمومی اخلاقیات بر می‌گردد و لایه‌های ظاهری و سطحی اخلاقیات را نشان می‌دهد. این جنبه یعنی نمادسازی، میزان تمایل فرد به انتقال و انعکاس بیرونی ارزش‌های اخلاقی را از طریق بازخوردهایش در اجتماعات نشان می‌دهد. فردی که نمادسازی بالایی دارد این گرایش را دارد که در فعالیت‌های آشکار شرکت کند تا تعهد خود را به اصول اخلاقی به دیگران نشان دهد. به تعبیری دیگر، هویت اخلاقی در ظاهر یعنی اینکه نمادسازی با اثبات کردن خود به عنوان یک وجود اجتماعی مرتبط باشد. در مقابل فردی که نمادسازی پایین دارد، تمایل زیادی به مشارکت در چنین فعالیت‌هایی دارد و در اصول اخلاقی نمایشی ندارد. پس منطقی است گفته شود که هویت اخلاقی بر بی‌صدافتی تحصیلی تأثیر مستقیم دارد.

در تبیین رابطه غیرمستقیم روان‌رنجورخویی بر بی‌صدافتی تحصیلی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان می‌توان گفت که روان‌رنجورخویی از جمله ابعاد گسترده شخصیت، مقایسه سازگاری، ثبات عاطفی فرد، ناسازگاری، و عصبیت یا روان‌آزردگی فرد است که در زیر بنای بسیاری از رفتارها و اختلالات از جمله اضطراب و افسردگی قرار دارد. روان‌رنجورخویی که به معنای آمادگی بیشتر برای احساس گناه، غم، ناامیدی و تنهایی و گرایش افراد به تجربه خشم و حالت‌های وابسته به آن همچون احساس درماندگی و ناکامی و همینطور حالت‌های هیجانی شرم، خجالت و دستپاچگی ناشی از این حالت‌ها و ناراحتی در موقعیت‌های بین فردی و ناتوانی در کنترل تکانه‌ها و امیال و آسیب‌پذیری بالا نسبت به استرس می‌باشد باعث می‌شود که افراد به رویدادهای استرس‌زای زندگی با پریشانی و درماندگی پاسخ دهند. از ویژگی‌ها و موقعیت‌ها می‌تواند بر روی تصورات دانش‌آموزان از پایداری‌های اخلاقی هم تأثیر منفی بگذارد و این تأثیرات منفی می‌تواند دانش‌آموزان را نسبت به وفاداری به خود اخلاقی‌شان تضعیف کند و آنان در شرایط مهیا برای بی‌صدافتی تحصیلی مستعدپذیر کند. از این رو منطقی است گفته شود که هویت اخلاقی نقش میانجی در رابطه بین روان‌رنجورخویی با بی‌صدافتی تحصیلی در دانش‌آموزان دارد. در تبیین رابطه غیرمستقیم برون‌گرایی بر بی‌صدافتی تحصیلی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان می‌توان گفت که هویت اخلاقی که بر اساس نظریه هویت و ذیل پارادایم کنش متقابل

از محدودیت‌های پژوهش گردآوری داده‌ها به صورت غیرحضوری یعنی از طریق ساخت لینک، جایگذاری پرسش‌نامه‌ها در آن و اشتراک‌گذاری در رسانه‌های اجتماعی مجازی بود که امکان نظارت مستقیم پژوهشگر بر پاسخگویی نمونه‌ها وجود نداشت. در این پژوهش، پرسشنامه خودسنجی آنلاین بکار برده شد و این امکان وجود دارد که در روند جمع‌آوری اطلاعات خطایی نیز پیش آمده باشد که این خطا ممکن است از پاسخ‌گویی با صرف زمان کمتر و یا پاسخ‌گویی غلط و با سوگیری خاصی باشد و در نتیجه انحراف نتایج مطالعات را در پی دارد، که این محدودیت‌ها خارج از اختیار پژوهشگر بود. این پژوهش می‌توانست هم به صورت کمی و هم به صورت کیفی انجام شود، اما به دلیل نبود شرایط مصاحبه این امکان در پژوهش حاضر مهیا نبود و یکی از موانع و محدودیت‌های پژوهش حاضر این مورد بوده است. به دلیل شیوع کرونا و ویروس اجرای پرسشنامه‌ها به صورت آنلاین بود، این امکان تنها برای دانش‌آموزانی فراهم بوده است که دسترسی به لینک پرسشنامه داشته‌اند و بسیاری دیگر از دانش‌آموزان که دسترسی به لینک آنلاین نداشته‌اند شانس برای پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه‌ها را نداشته‌اند که این محدودیت خارج از اختیار پژوهشگر بوده است.

یکی از مشکلات اجرای آنلاین پرسشنامه‌ها می‌تواند پاسخ‌گویی با صرف زمان اندک‌تر و یا پاسخ‌گویی غلط و با سوگیری باشد، از این رو پیشنهاد می‌شود در تحقیقات بعدی با در نظر گرفتن هدایای نقدی یا غیرنقدی به افراد نمونه به‌دقت در پاسخگویی و صرف زمان بیشتر از سوی افراد نمونه برای پاسخگویی دقیق‌تر به‌روند پژوهش کمک شود. این پژوهش تنها روی دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه مشغول به تحصیل در مدارس متوسطه شهر تهران انجام شد، از این رو پیشنهاد می‌شود برای محدودیت پژوهش این مطالعه روی دانش‌آموزان دختر و همچنین دانش‌آموزان دیگر شهرها انجام شود. چرا که بی‌صدافتی تحصیلی می‌تواند تحت تأثیر عوامل فرهنگی و عامل جنسیت افراد قرار داشته باشد و انجام این پژوهش روی افراد دیگر نیز می‌تواند به رفع این محدودیت پژوهش کمک کند. در این پژوهش کسانی که دسترسی به لینک نداشتند شانس برای شرکت در پژوهش نداشته‌اند، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی در کنار اجرای آنلاین، پژوهشگران نسخه‌های از پرسش‌نامه‌ها را به صورت مداد-کاغذی

مهمی در شکل‌گیری هویت ایفا می‌کند می‌تواند بر روی هویت اخلاقی تأثیر بگذارد و این هویت اخلاقی شکل گرفته شده از شرایط خانواده، دوستان و همسالان باعث می‌شود که از رفتارهای غیرصادقانه و غیراخلاقی در مدرسه و تحصیل نیز دوری کند. از این رو منطقی است گفته شود که هویت اخلاقی نقش میانجی در رابطه بین مقبولیت با بی‌صدافتی تحصیلی در دانش‌آموزان دارد. در تبیین رابطه غیرمستقیم گشودگی نسبت به تجربه بر بی‌صدافتی تحصیلی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان می‌توان گفت که گشودگی نسبت به منجر به اکتشافات بیشتر محیط، درگیری در تعاملات اجتماعی و در نتیجه منجر به تجربه محیط غنی شده، محرک، متنوع و کشاکش برانگیز خواهد شد. بنابراین دانش‌آموزان با حالات مختلفی که در آن قواعد ناشناخته شده است رو به رو می‌شوند، که بایستی از جانب آنان ادراک شود. سعی در ادراک این کشاکش‌ها و قواعد ناشناخته توسط دانش‌آموزان مسبب پرورش هویت اخلاقی در آنان می‌شود. بنابراین تجربه زیسته دانش‌آموزان در محیط بیرون از خانه و مدرسه و تعاملات‌شان با دیگران باعث کسب تجارب بیشتر در آنان شده و همین امر هویت اخلاقی آنان را بیشتر نموده و آنان را به سوی رفتارهای اخلاقی و صادقانه تحصیلی بیشتری سوق می‌دهد. از این رو منطقی است گفته شود که هویت اخلاقی نقش میانجی در رابطه بین گشودگی نسبت به تجربه با بی‌صدافتی تحصیلی در دانش‌آموزان دارد.

در تبیین رابطه غیرمستقیم وظیفه‌شناسی بر بی‌صدافتی تحصیلی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان می‌توان گفت که وظیفه‌شناسی شامل شایستگی، نظم و تلاش برای موفقیت و عملکرد سنجیده است. از سوی دیگر وظیفه‌شناسی نوعی از ویژگی‌هایی شخصیتی است که به پایبندی اصول اخلاقی، عمل به تعهدات اخلاقی و نظارت وجدان بر کنش‌های فردی است. لذا دانش‌آموزانی که وظیفه‌شناس‌تر هستند در طول زمان به اصول اخلاقی پایبند بوده و به تعهدات اخلاقی بیشتری عمل می‌کنند و همین امر به شکل‌گیری هویت اخلاقی در آنان کمک می‌کند. لذا دانش‌آموزانی که هویت اخلاقی بالاتری دارند در زمینه‌های تحصیلی نیز اخلاق و صداقت بیشتری را رعایت می‌کنند. از این رو منطقی است گفته شود که هویت اخلاقی نقش میانجی در رابطه بین وظیفه‌شناسی با بی‌صدافتی تحصیلی در دانش‌آموزان دارد.



ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی با کاهش گرایش به بی‌صدقاتی و تقلب تحصیلی در دانش‌آموزان است و یا از مشاورین کمک خواسته شود و در صورت لزوم مورد مداخله برای ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی قرار گیرند.

### ملاحظات اخلاقی

**پیروی از اصول اخلاق پژوهش:** این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی تربیتی در دانشکده روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن با کد اخلاق IR.IAU.R.REC.1401.037 است. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شود. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره رازداری در حفظ اطلاعات شخصی و ارائه نتایج بدون قید نام و مشخصات شناسنامه افراد، اطمینان داده شد.

**حامی مالی:** این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

**نقش هر یک از نویسندگان:** این مقاله از رساله دکتری نویسنده اول و به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم استخراج شده است.

**تضاد منافع:** نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

**تشکر و قدردانی:** بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاوران این تحقیق و والدینی که در این پژوهش شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

تهیه کنند و در قسمتی از جامعه آماری که امکان دسترسی به لینک آنلاین پرسشنامه‌ها را ندارند توزیع کنند.

نتایج کلی پژوهش حاکی از آن بود که مدل بی‌صدقاتی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با نقش میانجی هویت اخلاقی در دانش‌آموزان شهر تهران دارای برازش مطلوب است. از این رو می‌توان دستاوردها و پیامدهای حاصل از این فرضیه پژوهش را در دو سطح نظری و عملی مطرح کرد. در سطح نظری، یافته‌های حاصل از پژوهش می‌تواند با تبیین نحوه متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی جهت گسترش دانش، مفاهیم و مدل‌های حوزه بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان کاربردی و مفید باشد. همچنین، نتایج به دست آمده می‌تواند در راستای بالا بردن دانش و ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی در زمینه عوامل مؤثر بر شکل‌گیری بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان منجر به پژوهش‌های جدید شود. همچنین لزوم شناسایی عوامل دخیل در بی‌صدقاتی تحصیلی در پی داشته باشد که اهمیت زیادی برای مشاوران و روانشناسان و برنامه‌ریزان در مدارس دارد تا بتوانند از پیشرفت پدیده مضر بی‌صدقاتی تحصیلی در بین دانش‌آموزان که بسیار تحت تأثیر آن در زمینه علمی و صنعتی کشور هستند تا حد امکان جلوگیری کنند، لذا از نتایج این پژوهش می‌تواند در راستای کاهش بی‌صدقاتی تحصیلی دانش‌آموزان با در نظر گرفتن نقش متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی کمک کنند. از جمله کارهایی که می‌توان در این زمینه انجام داد، برگزاری وینارهایی با هدف بهبود وضعیت

## منابع

## References

جوکار، بهرام؛ و حق‌نگهدار، مرجان. (۱۳۹۵). رابطه‌ی هویت اخلاقی با بی‌صدقاتی تحصیلی: بررسی نقش تعدیلی جنسیت. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۸(۲)، ۱۶۲-۱۴۳.

<https://doi.org/10.22099/jsli.2017.3978>

عباسی اصل، رویا؛ هاشمی، سهیلا؛ خبازی کناری، مهدی؛ و باعزت، فرشته. (۱۳۹۸). ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه هویت اخلاقی بلک و رینولدز. *فصلنامه روانشناسی کاربردی*، ۱۳(۴)، ۶۶۷-۶۵۱.

<https://doi.org/10.29252/apsy.13.4.651>

عظیمی، کامیار؛ شهنی ییلاق، منیجه؛ و امینی، مرضیه. (۱۳۹۸ الف). دروغ‌پردازی-های امروز، اقدامات غیراخلاقی فردا: یک مدل علی ارتباط بین منبع کنترل و بی‌صدقاتی تحصیلی با نقش میانجیگری خودپنداشت تحصیلی در دانشجویان پرستاری. *مجله توسعه آموزش جندی شاپور*، ۱۰(۴)، ۳۰۷-۳۲۱.

<https://doi.org/10.22118/edc.2019.99564>

عظیمی، کامیار؛ شهنی ییلاق، منیجه؛ و امیدیان، مرتضی. (۱۳۹۸ ب). ویژگی‌های روانسنجی مقیاس بی‌صدقاتی تحصیلی و ارتباط آن با چشم‌انداز زمان در دانش‌آموزان دبیرستانی. *مجله اخلاق زیستی*، ۹(۳۲)، ۳۲-۱۹.

<https://doi.org/10.22037/bioeth.v9i32.25728>

علیزاده، محسن؛ درخشان، معراج؛ و بارانیان، سحر. (۱۴۰۱). بررسی رابطه باورهای هوشی و بی‌صدقاتی تحصیلی: نقش واسطه‌گری چالش‌پذیری تحصیلی. *دوماهنامه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۵(۱)، ۶۷-۵۸.

<http://edcbmj.ir/article-1-1638-fa.html>

قربانخانی، مهدی؛ صالحی، کیوان؛ و مقدم‌زاده، علی. (۱۴۰۰). تبعات شکل‌گیری فرهنگ ارزشیابی کاذب در مدارس ابتدایی: مطالعه‌ای پدیدارشناسانه. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۱۰(۲)، ۲۶۱-۲۹۷.

<https://dori.net/dor/20.1001.1.2423494.1400.10.2.11.8>

قربانخانی، مهدی؛ صالحی، کیوان؛ خدایی، ابراهیم؛ مقدم‌زاده، علی و دهقانی، مرضیه. (۱۴۰۱). نظام نشانگرها برای سنجش آمادگی معلمی در دوره ابتدایی: یک مطالعه مرور نظام‌مند. *فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۱۰(۱)، ۱۰۹-۱۲۵.

<https://doi:10.30473/etl.2022.61342.3646>

یوسفی، رحیم؛ محمد پناه اردکان، عذرا؛ بینش، نفیسه؛ صابری، عاطفه؛ و طباطبایی، پگاه. (۱۳۹۹). نقش صفات شخصیت در پیش‌بینی اضطراب دندانپزشکی. *مجله دندانپزشکی*، ۳۳(۲)، ۱۱۵-۱۰۸.

<http://jdm.tums.ac.ir/article-1-6009-fa.html>

Abbasi asl, R. H., Khabazi Kanari, S., & Baezat, F. (2018). Psychometric features of Persian version of Black and Reynolds moral identity questionnaire. *Quarterly Journal of Applied Psychology*, 13(4), 667-651. (Persian).

<https://doi.org/10.29252/apsy.13.4.651>

Alizadeh, M., Derakhshan, M., & Baranian, S. (2022). Investigating the relationship between intelligence beliefs and academic dishonesty: the mediating role of academic challenge. *Bimonthly Education Strategies in Medical Sciences*, 15(1), 67-58. (Persian). <http://edcbmj.ir/article-1-1638-fa.html>

Azimi, K., Shahni, M., & Omidian, M. (2018 b). Psychometric characteristics of academic dishonesty scale and its relationship with time perspective in high school students. *Journal of Bioethics*, 9(32), 19-32. (Persian).

<https://doi.org/10.22037/bioeth.v9i32.25728>

Azimi, K., Shani, M., & Amini, M. (2018 A). Today's lies, tomorrow's unethical actions: A causal model of the relationship between locus of control and academic dishonesty with the mediating role of academic self-concept in nursing students. *Journal of Jundishapur Education Development*, 10(4), 321-307. (Persian).

<https://doi.org/10.22118/edc.2019.99564>

Bilen, E., & Matros, A. (2021). Online cheating amid COVID-19. *Journal of economic behavior & organization*, 182, 196-211.

<https://doi.org/10.1016/j.jebo.2020.12.004>

Chi S. I. (2023). What is the gold standard of the dental anxiety scale?. *Journal of dental anesthesia and pain medicine*, 23(4), 193-212.

<https://doi.org/10.17245/jdapm.2023.23.4.193>

Ghorbankhani, M., Salehi, K., & Moghaddamzadeh, A. (2021). The Consequences of the Formation of Pseudo Evaluation Culture in Elementary Schools: A Phenomenological Approach. *Educational and Scholastic Studies*, 10(2), 261-297. <https://dori.net/dor/20.1001.1.2423494.1400.10.2.11.8>

Ghorbankhani, M., Salehi, K., Khodaie, E., Moghadazadeh, A., & Dehghani, M. (2022). A System of Indicators for Assessing the Teacher Readiness in Primary Education: a Systematic Review. *Research in School and Virtual Learning*, 10(1), 109-125. (Persian).

<https://doi:10.30473/etl.2022.61342.3646>

Hardy, S. A., Bhattacharjee, A., Reed Ii, A., & Aquino, K. (2010). Moral identity and psychological distance:

- the case of adolescent parental socialization. *Journal of adolescence*, 33(1), 111–123. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.04.008>
- Jia, F., & Krettenauer, T. (2017). Recognizing Moral Identity as a Cultural Construct. *Frontiers in psychology*, 8, 412. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00412>
- Jokar, B., & Haghnegahdar, M. (2015). The relationship between moral identity and academic dishonesty: Examining the moderating role of gender. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 8(2), 162-143. (Persian). <https://doi.org/10.22099/jtli.2017.3978>
- Mylonopoulos, N., & Theoharakis, V. (2023). Passion for an activity and its role on affect: Does personality and the type of activity matter?. *Frontiers in psychology*, 13, 1047257. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1047257>
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior research methods, instruments, & computers: a journal of the Psychonomic Society, Inc*, 36(4), 717–731. <https://doi.org/10.3758/bf03206553>
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online*, 8(2), 23-74.
- Steinberger, P., Eshet, Y., & Grinautsky, K. (2021). No Anxious Student is Left Behind: Statistics Anxiety, Personality Traits, and Academic Dishonesty Lessons from COVID-19. *Sustainability*, 13(9), 47-62. <https://doi.org/10.3390/su13094762>
- Weinschenk, A., Rasmussen, S. H. R., Christensen, K., Dawes, C., & Klemmensen, R. (2022). The five factor model of personality and heritability: Evidence from Denmark. *Personality and Individual Differences*, 192(2), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111605>
- Yousefi, R., Binesh, O., Saberi, N., & Tabatabaei, A. (2019). The role of personality traits in predicting dental anxiety. *Journal of Dentistry*, 33(2), 115-108. (Persian). <http://jdm.tums.ac.ir/article-1-6009-fa.html>
- Zhao, J., Ye, B., Luo, L., & Yu, L. (2022). The Effect of Parent Phubbing on Chinese Adolescents' Smartphone Addiction during COVID-19 Pandemic: Testing a Moderated Mediation Model. *Psychology research and behavior management*, 15, 569–579. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S349105>